

DIPLOMAT

№ 17 (57) 01-07 May, Gulan 2007

Həftəlik ictimai-siyasi qəzet
Rojnama heftane civakî û sîyasî

Qiyməti, Hêjaye 30 qəpik

AZƏRBAYCAN PREZİDENTİ İLHAM ƏLİYEVİN BELARUS PREZİDENTİ ALEKSANDR LUKAŞENKO İLƏ TƏKBƏTƏK GÖRÜŞÜ KEÇİRİLMİŞDİR

YADDAŞIMIZIN UNUTQANLIĞI

Mir Möhsün Nəvvabın "1905-1906-cı illərdə erməni - müsəlman davası" kitabından səhifələr

Piçanlı kürdlərinin erməni tayfası ilə baş verən əhvalatı

Səh. 6

ŞƏDDADILƏR KİMDİR?

Əsası 951-ci ildə Məhəmməd Şəddad ben Kürdü tərəfindən qoyulmuş Şəddadilər sülaləsi 971-ci ildə Salarilər dövlətini süquta uğradıb Gəncədə hakimiyyəti ələ aldılar və Zaqafqaziyanın böyük bir hissəsində Şəddadi Kürd dövlətini yaratdılar.

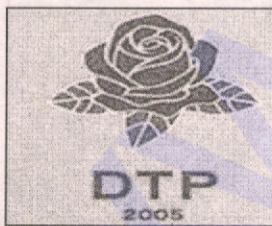
Səh. 6

SOLTAN BƏY

Soltan bəy çar imperatorluğu tərəfindən bəylik verilmiş məşhur bir nəslin nümayəndəsidir. Laçının Kürdhacı kəndində doğulub. XVI əsrdə İran şahının əmri ilə İrandan Qarabağ yaylasına köçürülmüş 24 kürd tayfasından biri olan Hacısamlı tayfasındandır.

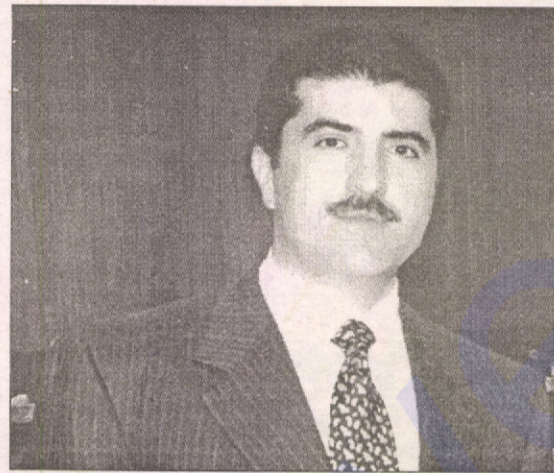
Səh. 6

DTP: Divə leşker midaxeleyî siyasetê nekin

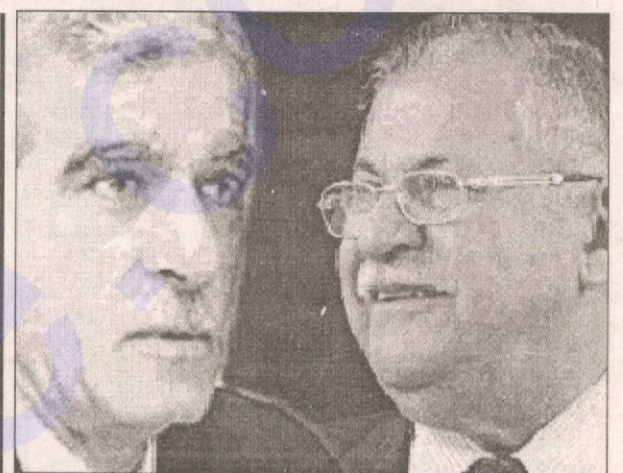
Partiya Civaka Demokratîk (DTP) muxtiraya serokerkanîya Tirkîyeyê weke cudaxwazî û nîjadperestîyê binavkir û got "gere zagona bingehîn bê guhertin".

Səh. 2

Nêçîrvan Barzanî: Kerkûk bi zorê hatiye dagirkirin

Səh. 2

Serokkomar Celal Talebanî serokên DTP-ê qebûl kir

Səh. 3

Dostdan düşmən düzəltmək ən böyük xəyanətdir

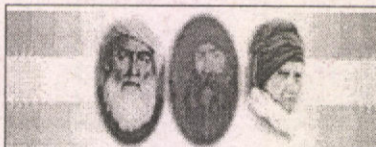
Müsaibim xalq şairi, böyük demokrat, azadlıq çarçısı Söhrab Tahirdir

-Sizin bu mövzuya toxunmanız mənim ürəyim-cədir. Qəhrəman kürd xalqı haqqında saatlarla danışsam, yenə qurtarmaz. Mən kürd xalqını, yeni siz kürdlər deyirsiniz, bu demək olar ki, mənim heç xoşuma gəlmir.

Səh. 4-5

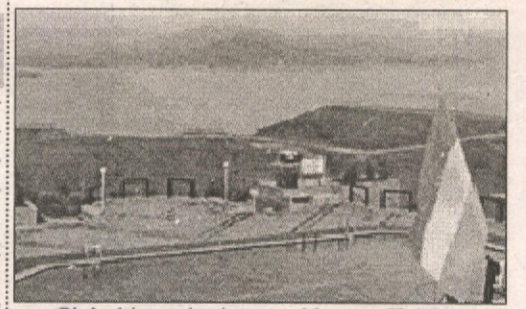
Em dixwazin bizanin, ka tirbên kalkên me li ku ne!

Em dixwazin bizanin, ka tirbên kalkên me!

Səh. 3

Zîrveya Kurdistana Azad li Dokan civiya

Civîn bi serokatiya serokkomar Talebanî bi amadebûna Nêçîrvan Barzanî, Kosret Resûl Elî, Umer Fettah, Fazil Mîranî, hin wezîrên Kurdistanê û PB-yên PDK-ê YNK-ê pêk hat.

Səh. 3

Hewlêr: Karkirên Kurdistanê 1-ê Gulanê pîroz kir

Karkiran li ber Kela Hewlêrê ji ber baregeha Partiya Komunîst a Kurdistanê dest bi meşê kir û bi duruşmên cuda gihîştin ber avayiya Parêzgeha Hewlêrê.

Səh. 3

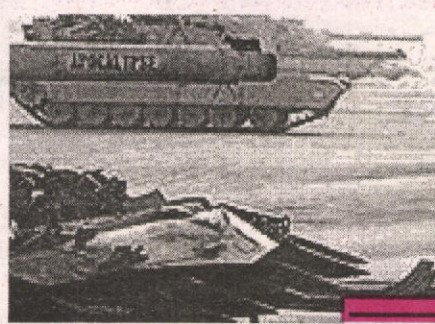

Olli Rehn: Bira ordu demokrasiyê ji sivîlan re berde

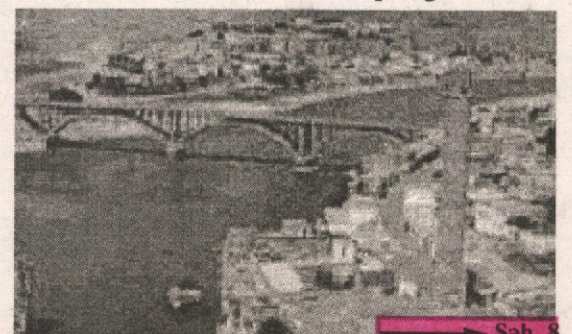
Səh. 2

КУРДСКОЕ РУКОВОДСТВО ПРИВЕТСТВУЕТ СОЗДАНИЕ АМЕРИКАНСКОЙ БАЗЫ В КУРДИСТАН

Səh. 7

Курдские силы могут защитить Киркук

Səh. 8

Nêçîrvan Barzanî: Kerkûk bi zorê hatiye dagirkirin

Nêçîrvan Barzanî ji rojnameya Şarq el Ewsadê re ragihand ku Herêma Kurdistanê parçeyê Iraqê ye û felaketên ku gelê Iraqê beramber dimînin, gelê Kurdistanê pir xembar dîke

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ragihand, ku Herêma Kurdistanê parçeyê Iraqê ye û felaketên ku gelê Iraqê beramber dimînin, gelê Kurdistanê pir xembar dîke.

Barzanî weha got: "Tiştê ku gelê Kurdistanê û Hikûmeta Herêma Kurdistanê dîlxweş dîke di herêma de nebûna tu baregeheke rêxistinên teror e û di herêma de tu kes piştgiriya terorîstan nake. Ewlehiya herêma û parastina wê gelê Kurdistanê xwe çê kir".

Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ji rojnameya Şarq el Ewsadê reş ku li Londrayê bi zimanê erebî weşanê xwe dîke ragihand

ku Kerkûk bajarekî kurd e û weha got: "Gelek carê me dupat kir ku Kerkûk bi nasnameya kurdî ve bajarekî Iraqê ye. Em dixwazin ku pirsgerêka ve bajarê bi bingehî ve bê çareserkin. Kerkûk bi dijwari û paqijkirina etnikî ve hate dagirkirin. Em aligirin ku pirsgerêka Kerkûkê bi riyên aşîti û yasa ve bê çareserkin. Bê guman ew jî berjewendiyên hemû grubên etnik yên li Kerkûkê û teminata Iraqê ye".

Rojnameya Şarq el Ewsadê pirs ji serokê Hikûmetê kir ku "Gelo di Hikûmeta Herêma Kurdistanê de gendelî (bêrêfî) heye an nîne". Barzanî vê pirsê weha bersivand: "Em vî tiştî inkar nakin. Di nav Hikûmeta Herêma Kurdistanê de gendelî heye. Ew bo me pirsgerêke girîng e. Beramberî vê îradeyê me xurt heye. Di nav hikûmetê û nav xelk de bo jîholêkirina gendelîyê bernameyêke berfireh hate çêkirin".

Amerîkayê esker red kir: Em li pişt demokrasiyê ne

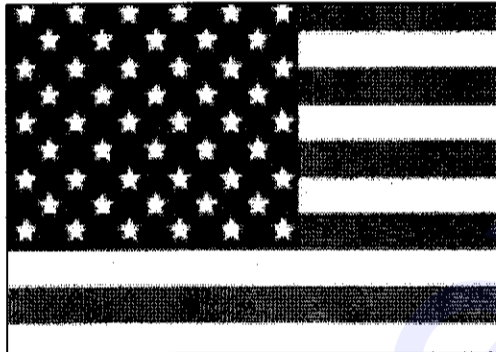
Berdevkê wezaretê derve yê Amerîkayê resmî daxwaniyek da û got Amerîka piştgiriya prosesa demokrasiya Tirkîyeyê dîke.

Yasemîn Şongar peyamnêra Milliyeta tirk ragihand ku daxwaniya serokkeraniya tirk li Amerîkayê nedihat payin û ew bû sedemê matmayinekê.

Berdevkê wezaretê derve yê Amerîkayê resmî daxwaniyek da û got Amerîka piştgiriya prosesa demokrasiya Tirkîyeyê dîke.

Wî got hîlbijartinên serokkomariyê divê di prosesa demokratîk de li gor destûrê û qanûnan bimeşin. Berdevkê wezaretê derve ragihand ku eger nelirêyîyê qanûnî di prosesa hîlbijartinê de hebe ji xwe waye serlêdana dadgeha bilind a destûrê buye û dadgeha destûrê û biryarê bide, Amerîka û rêz li biryara destûrê bigire.

Berdevkê wezaretê rasterast navê eskeran neda lê bi vî awayî diyar kir ku ew bi temamî li hember vî muxtiraya eskera ne.

Olli Rehn: Bira ordu demokrasiyê ji sivilan re berde

YE: Divê ordu demokrasiyê ji parlamentoyê û sivilan re bihêle. Ev hîlbijartinên li Tirkîyeyê ji bo orduya tirk ê bibe îmtîhanek.

Komîsyonerê Yekîtiya Ewropayê yê ji berfirehbûna YE berpirsiyar bi daxwaniyekê li hember beyana serokkeraniya orduya Tirkîyeyê derket û got divê ordu demokrasiyê ji parlamentoyê û sivilan re bihêle. Wî her wiha diyar kir ku ev hîlbijartinên li Tirkîyeyê ji bo orduya tirk ê bibe îmtîhanek.

Rehn gotşorduya tirk divê rêz li prosesa demokrasiyê bigre û pabend bimîne bi rola esker û sivilan a di demokrasiyê de.

Hukumeta Erdogan muxtiraya orduyê red kir

Cemil Çiçek ragihand ku serokkeranê meqamek e ku bi serokwezîriyê ve girêdayî ye û mafekî wê ya wiha tineye ku muxtirayê bide hukumetê.

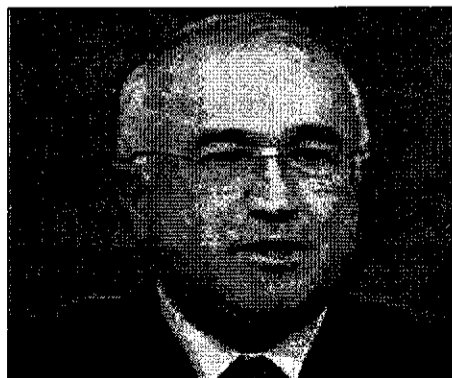
Îro piştî nîvro saet di 15:15-ê de bi wextê Anqerê Cemil Çiçek wezîrê edaletê û Tirkîyeyê û berdevkê hukumeta Erdogan civînekê çapemeniyê li dar xist û diyar kir ku bîtalîhiyeka mezin e ku duh nîvê şevê bi navê serokkeraniyê daxwaniyek di ragihandinê de hatiye belavkirin û pişt re di malpera serokkeraniyê de hatiye weşandin.

Cemil Çiçek ragihand ku hedefa vî daxwaniyê hukumet bi xwe ye û balkêş e ku di demeka wiha de ku tîra yekê a hîlbijartinê serokkomariyê de û di demeka wiha de ku mesele çûye dadgeha bilind a destûrê û got ev daxwaniyê her wiha midaxeleyek e li ser biryara dadgeha bilind.

Cemil Çiçek ragihand ku serokkeranê meqamek e ku bi serokwezîriyê ve girêdayî ye û mafekî wê ya wiha tineye ku muxtirayê bide hukumetê.

Cemil Çiçek diyar kir ku hukumet ê bi tu awayî hustu li ber tehdîdên neqanûnî yên ne demokratîk xwar nekeş prosesa demokratîk a siyasî berdewam bike.

Cemil Çiçek her wiha ragihand ku peywendiyeka telefonî di navbera serokwezîr û serokkeranê Tirkîyeyê de pêk hatiye.

Parlamentê AKPê Kutlu: Ev destdirêjîya namûsa me ye

Reaksiyonên piştî daxwaniya artêşa tirk zelal dîke ku krîzek mezin li pêşya Tirkîyeyê ye. Serokwezîr Erdogan dibêje; ê millet ji felaqetxwiza hesab bipirse. Kemalîst û ultra nasyonalîst ji muhtirayê razî ne.

Piştî daxwaniya artêşa tirk ku hem li Tirkîyeyê hem jî li cihanê wek muxtirayek û midaxelaye li ser siyasetê hat qebûl kirin, der û dorê hikumetê jî ji sergêji rizgar bûn û bitirs be jî dest bi nişandana reaksiyonan kirin.

Parlamentê AKPê ê Semsurê Husrev Kutlu got; demokrasiya namûsa me ye, ev midaxele jî destdirêjîya namûsa me ye û nayê qebûl kirin. Kutlu bi berdewamî got; ezê ji sekulertîya wan kesên ku xwedîyê vî daxwaniyê sererkanê tirk ji wazîfeyê nestîne, şik bike.

Serokwezîr Tayyîb Erdogan jî sergîti bersîva Buyukanit da û got: li vî welaî li gel felaketên xwezayî felaketên siyasî jî pêk tên. Ev millet ê cezayê wan kesên ku felaketan dixwazin bide.

Kemalîst, ultranasyonalîst û nîjadperestîst tirk jî piştî daxwaniya artêşê kêfxweşiya xwe diyar dikin.

DTP: Divê leşker midaxeleyî siyasetê nekin

Partiya Cîvaka Demokratîk (DTP) muxtiraya serokkeraniya Tirkîyeyê weke cudaxwazî û nîjadperestîyê binavkir û got "gere zagona bingehîn bê guhertin".

Partiya Cîvaka Demokratîk (DTP) bi daxwaniyek nivîskî, nerazîbûna xwe li hember muxtiraya serokkeraniya Tirkîyeyê anî ziman. Bi vî minasebetê DTP-ê bang kir ku rojek zûtir zagona bingehîn a Tirkîyeyê bê guhertin ku serokkeranî tu car nîkarîbe mudaxeleyî siyasetê bike.

DTP-ê di daxwaniya xwe de bal kişand ser mudaxeleya leşkeran a li ser hîlbijartinê serokkomar û vî hewldanê weke hewldanek cudaxwazî û nîjadperest binavkir. DTP-ê di daxwaniya xwe de dazanîn ku ji sala 1960an heta niha hîlbijartinê serokkomarê her tim bûye navenda têkoşîna dinavbera îradeya hîlbijêran û burokrasiya sivil leşkeran a ku nûneriya wan ordu dîke.

DTP-ê gotina serokkeraniyê "kesên ku nebêjin em tirkî, dijminên Komara Tirkîyeyê ne û wê her tim jî wisa bimînin" a ku di muxtirayê de jî hatiye ziman, weke bîrûbawerîya nîjadperestîyê û cudaxwazîyê binavkir û vî gotinê qasî mudaxeleya li ser hîlbijartinê serokkomariyê, bixeter dît.

DTP-ê di daxwaniya xwe de ji bo ku rê liber aloziyan bê girtin, daxwazên xwe wisa rêz kir: "Divê zagona bingehîn bê guhertin, hemû rê û rêbazên ji bo mudaxeleya leşkeran ji holê bê rakirin. Dadgeh serbixwe bibin. Li gor mozayîka Tirkîyeyê zagonê sivil û demokratîk bê amadekirin û serokkomar ji alî gel ve bê hîlbijartin".

Tirkiye: Fermanderiya Orduyê "muxtira" da

Îşev saet di 23-yê de di malpera erkaniherba Tirkîyeyê de daxwaniyeka resmî ya serokatiya erkaniherbiya Tirkîyeyê derket.

Daxwaniyê îdîa dîke ku di demên dawiyê de hin buyer diqewimin ku tê xwiyakirin hedefa wê rakirina laîkiya (ilmaniyeta) cumhuriyetê ye û tê gotin di meseleya laîkiyê û yekpareyîya (unîterîya) dewleta tirk de ordû teref e, çî ji destan bê ê bike.

Li gor daxwaniyê, yên li hemberî duruşma "Bextiyarî ji wî kesî re ye ku dibêje ez tirk im" dertê ew dijminê cumhuriyeta tirk e.

Derûdorên agahdar ji prosesa siyasî ya Tirkîyeyê dibêjin hem naveroka daxwaniyê hem jî bi taybetî roja derketina wê, balkêş e, delîla wê yekê ye ku ev daxwaniyê muxtira yek e, midaxelekirineka ciddî ye ya li ser prosesa siyasî ya demokratîk ya Tirkîyeyê, hedefa wê hukumeta Erdogan e, li hemberî AKP-ê û mihaweyên wê yên bîdestxistina serokkomariyê ye.

Diyar dîke ku ordu bi temamî li hemberî berbîjêriya serokkomariya Abdullah Gül e.

Serokkomarê İraqa federal Celal Talebanî duh heyeta di bin serokatiya herdu hevserokên DTP-ê Ahmet Türk û Aysel Tuğlukê de li havîngeha Dokanê qebûl kir.

Serokkomarê İraqa federal Celal Talebanî duh heyeta di bin serokatiya herdu hevserokên DTP-ê Ahmet Türk û Aysel Tuğlukê de li havîngeha Dokanê qebûl kir.

Di hevdiîtinê de berpirsiyên YNK-ê Saadî Ahmed Pîre, Kurdo Qasim, Çemal Ebdulwefa û Behroz Gelale nunerê YNK-ê yê li Anqerê ji amade bûn.

Talebanî bixêrhatineka germ li heyeta DTP-ê kir û serokên heyetê ji kêfxweşiya xwe bi rehetbûna Celal Talebanî a ji nexweşiya xwe

Serokkomar Celal Talebanî serokên DTP-ê qebûl kir

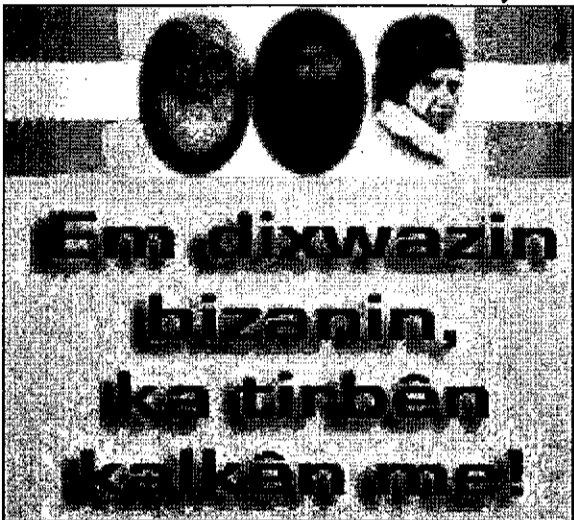
destnîşan kir.

Di hevdiîtinê de gotûbêj li ser rewşa Kurdistana bakur, pîrsgirêka

PKK-ê û pêşveçûnên wî dawiyê yên li Tirkîyeyê, midaxeleya eskeran a li ser hukumeta siyasî hat gotûbêj kirin.

Di pîrsgirêka kurdî de her du aliyên tekîd li ser giringiya xebat û tekoşîna aştiyane ya gelêrî ya li ser esasî diyalog û gotûbêjan kir. Hat diyarkirin ku ev tekoşîn bi taybetî di demeka wiha de ku le seranserî dinyayê, dema tekoşîna aştiyane ye û dikare pîrsgirêk di riya gotûbêj û diyalogê re bê çareser kirin.

Em dixwazin bizanin, ka tîrbên kalkên me li ku ne!

Gelê Kurd, ji dawîya Împaratoriya Osmanî û ji dîroka Komara Tirkîyê ya 84 salan vir da, li dijî çespanî û zilmê her dem berxwe daye. Di berde-wamiya van berxwedanan da dehhezaran insanên me hatin kuştin. Ji ber ku pişgiri û alîkariya tekoşîna netewî kirin, rewşenbîrên me teda û îşkence dîtin. Bi hezaran Kurd di zindanan da rizyan, hezaran ji wan mecbûr bûn

terka warê bav û kalan bikin û koçber bûn. Ji sedî zêdetir rêberên netewî hatin bi dar ve kirin.

Ji van bûyeran xetertirîn ji ew e, ku tîrbên wan rêberên me yên netewî û olî ên kuştî ji me tîn veşartin. Em hên ji nîzanin, tîrbên insanên me yên ku jiyana xwe ji bo azadiya welat û bextewariya gelê xwe fîda kirine, li ku ne. Wek mînak, em nikarin, ku li tîrbên rêberên netewî û olî, rêzdar Şêx Seîd, Seyîd Rîza û Seîde Kurdê ziyaret bikin û li ser tîrbên wan dua bixwînin û rêz li wan bigrin.

Em vê helwesta dijî mirovî ya ku rêz li miriyên me nagre, şermezar dikin.

Em, kesên ku navên wan li jêr in, bang li Komara Tirkîyê dikin, ku agahdariyek rasteqîn ji bo raya giştî derxe û eşkere bike, ku termên Şêx Seîd, Seyîd Rîza û Seîde Kurdî li ku ne?

Em dixwazin bizanin, ka tîrbên kalkên me li ku ne! Kesên ku tekestê imza kirinê:

A. Melik Fîrat, Ahmet Kahraman, Bayram Ayaz, Celîle Celîl, Dewrêşe Ferho, Eskerê Boyik, Hasan Kêlavuz, Kasûm Fîrat, Kemal Burkay, Keya Êzol, M. Saîd Dîndar, Mahmut Kîlînc, Mehemed Malmîsanîj, Musa Kaval, Munzur Çem, Nejdît Buldan, Osman Aydîn, Recep Maraşlî, Siraç Bilgin, Şermin Bozarslan, Şivan Perwer, Yaşar Kaya, Yılmaz Çamlîbel, Ziya Acar.

Hewlêr: Karkirên Kurdistanê 1-ê Gulanê pîroz kir

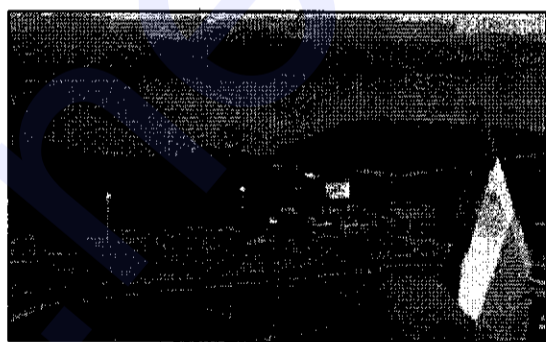
Karkiran li ber Kela Hewlêrê ji ber baregeha Partiya Komunîst a Kurdistanê dest bi meşê kir û bi duruşmên cuda gihîştin ber avayîya Parêzgeha Hewlêrê.

Îro bi minasebeta 1-ê gulanê û li Hewlêra paytexta Kurdistana azadî karkirên HewrÇIÇ bi meşekê cejna 1-ê Gulanê pîroz kir.

Li per deriyê parêzgehê waliyê Hewlêrê Newzad Hadî pêşewaziya wan kir û nunerê karkiran daxwiyaniyek li ser daxwaza karkiran xwend. Karkiran daxwaz kir ku qanûneka nuh ji bo yekgirtina jiyana karûbar a li Kurdistanê bê derxistin da mafên hemdem ên karker, karmend û xanenişnan tê de bê teminkirin.

Karkiran her wiha daxwaz kir ku navendeka rewşenbîrî û komelayetî û bîngeheka tendurustî ya taybetî ji bo karkiran bê avakirin.

Zîrveya Kurdistana Azad li Dokan civiya

Civîn bi serokatiya serokkomar Talebanî bi amadebûna Neçîrvan Barzanî, Kosret Resûl Elî, Umer Fettah, Fazil Miranî, hin wezîrên Kurdistanê û PB-yên PDK-ê YNK-ê pêk hat.

Celal Talebanî îro li havîngeha Dukana pêşewaziya serokwezîrê Kurdistanê Neçîrvan Barzanî kir.

Di civînê de cigirê serokê Kurdistanê Kosret Resûl Elî, cigirê serokwezîr Umer Fettah, sekreterê KM ya PDK-ê Fazil Miranî, hin wezîrên hukumeta Kurdistanê û hin ji endamên PB-ya PDK-ê ya YNK-ê ji amade bûn.

Gava nuçe hat ragihandin civînê berdewam dikir lê hat ragihandin ku buyar û guherandinên wê dawiyê yên Kurdistanê, Iraqê û welatên cîran di civînê de tîn nirxandin.

Wek tê zanîn serokê Kurdistana azad bi sefer li der-vayî welat e.

Diyarbekir: Helikopterek eskerî ket

Vê sibê helikopterek eskerî ya artêşa tirk li Diyarbekirê ket xwarê. Di encamê de du esker brîndar bûn

Li gor ku hin şahid dibêjin Helikopterek wexta ku xwestiye dakeve jêr ketiye. Lê sererkaniya Tirkîyeyê jî di daxuyaniya

xwe de dibêje ji ber proble-mek teknîkî Helikoptera wan ketiye.

Swêd: panelek li ser rewşa zimanê kurdî

Duh li Stockholmê li salona kitêbxaneya şared-eriya Sollentunayê panelek li ser rewşa zimanê kurdî li Kurdistanê û li derveyê welat ji bal Perkurde hat lidarxistin.

Di panelê de serokê Enstîtuya Kurdî ya İten-bolê Samî Tan, berpirsê

Dezgeha Sipîrêzê ya çap û Weşanê a li Duhokê Mueyed Tayîb, memo-steyê zimanê kurdî li Swêdê û nivîskar Amed Tigrîs û berpirsê kovara kurdên Anadolî Birnebûn û xwediyê weşanxaneya APEC-ê Alî Çiftçi wek axêver amade bûn.

Satri xabêrlar

*Amerikanın İraqdaki səfiri Kürdistanın Süleymaniye şəhərini gəzərkən ordaki sakitliyə valeh olmuşdur.

*Kürdistan rəhbərliyi Amerika hərbi bazalarının Kürdistan ərazisində yerləşdirilməsini alqışlayıbdir.

*Gürcüstan İraqa 2 min əsgər göndərəcək.

*Kürdistanın paytaxtı Ərbil şəhəri Dünyəvi Tibb mərkəzinə çevriləcək.

*Kürdistan qüvvələri Kərkükü müdafiə etməyə qadirdir.

*Kürdistan Federativ bölgə hökuməti İranla üç gömrük qapısı açmaq niyyətindədir.

*Tarixi və mədəni abidələrin gəzintisi üçün gələn turistlərin çoxluğuna görə Kürdistanın mehmanxanalarda boş yer qalmamışdır.

*ABŞ-in prezidenti senatorların ordunun İraqdan geri çəkilməsi məsələsinə veto qoydu.

*Türkiyənin Baş Naziri Ərdoğan bildirmişdir ki, Türkiyə Konstitusiyasında dəyişiklik edəcəyik ki, ölkə prezidenti də xalq tərəfindən seçilsin.

*Türkiyənin Konstitusiyaya Məhkəməsi generalların əmrini yerinə yetirdi.

*Cəlal Tələbaninin rəhbərliyi ilə Kürdistan hökumətinin zirvə toplantısı Dokanda öz işinə başladı.

*İraq Federativ dövlətinin prezidenti Cəlal Tələbani xalqı 1 May bayramı münasibətilə təbrik etdi.

*Prezident Tələbani Türkiyə DTP-in rəhbəri Əhmət Türkü və Aysel Tuğluqu qəbul etmişdir.

*AKP seçki gününü iyunun 24-ə salmağı təklif edib.

*1 May Zəhmətkeşlər günündə İstanbulda polislə xalq arasında qarşıdurma yaranmışdı.

*Türkiyənin ordu hissələri Kürdistanın Konimasiya bölgəsini toplardan atəşə tutmuşdur.

*50 ölkə Misir konfransında iştirak edəcəkdir.

*Diyarbəkirdə bir hərbi vertalyot düşdü.

*İraq hökuməti iddia edir ki, Əl-Kaidənin İraqdakı rəhbəri Əbu Əyyub Əl-Masri son döyüşlərdə öldürülmüşdür.

*İsveçdə "Kürd dilinin təkmilləşməsi" mövzusunda konfrans keçirilmişdir.

*Türkiyənin İlahiyyət fakültəsinin professoru öz kitabında yazmışdır ki, 9 yaşlı qızlar arə gedə bilər.

*Türkiyənin keçmiş prezidenti Süleyman Dəmirəl Ankarada Hüquq fakültəsindəki konfransa qatıldığı zaman protestə rast gəldi. Konfrans iştirakçıları "rədd ol konfransdan" şüarları atmışlar.

*İraqın Mahmudiyyə şəhərində yeni terror aktı baş vermişdir. Nəticədə 19 adam ölmüş, 24 nəfər yaralanmışdır.

*Şırnaq əyalətinə yağan leysan yağış nəticəsində həyat fərc olmuşdur. Zirzəmilər su ilə dolmuş, bəzi evlər uçmuş, yollar sıradan çıxmış, 4 nəfərin aqibətindən xəbər yoxdur.

*ABŞ Türkiyə rəhbərlərinin yadına İsrail-Livan məsələsinə salaraq kürd məsələsinə demokratik yolla həllini məsləhət görmüşdür.

Dostdan düşmən düzəlt

Müsaibim xalq şairi, böyük demokrat, azadlıq eərçisi Söhrab Tahirdir

-Söhrab müəllim, biz bilir ki, siz həyatda tarixən kürd xalqı ilə bağlı olmusunuz. "Diplomat" qəzetində kürd xalqı ilə Azəri xalqının dostluğu barədə, bu xalqların birliyi haqqında tarixən bir-birlərinə arxa olduqlarının canlı şahidlərimi gördükləriniz hadisələr haqqında bizə nə danışacaqsınız?

-Sizin bu mövzuya toxunmanız mənim ürəyimdir. Qəhrəman kürd xalqı haqqında saatlarla danışsam, yenə qurtarmaz. Mən kürd xalqını, yeni siz kürdlər deyirsiniz, bu demək olar ki, mənim heç xoşuma gəlmir. Həmişə deyəndə kürd xalqı demək lazımdır. Kürd xalqını mən həm qüdrətli, həm şücaətli, həm də rəşadətli bir xalq kimi tanıyıram. Dünyada ər beş-altı qəhrəman, fədakar xalq varsa, onun biri də kürd xalqıdır. Yüz ildir ki, mənim atamın, əmirlərimin, dayılarımın, babalarının danışdığı söhbətləri, ora daxil edərək deyirəm və son səksən ildə gözümün qabağında olan hadisələrə əsasən deyirəm. Amma əmirlərim, dayılarım kürdlərlə vuruşmalarda İran qoşunlarında zabıt kimi iştirak ediblər. Bu yüz ildə kürd xalqı doğrudan da çox şücaətli döyüşlər göstəriblər, azadlıq yolunda olmanın fədakarlığını ediblər. Boş əllə böyük dövlətlərə qarşı, azadlıq mübarizəsi apararaq döyüşüblər. İngilis dövlətinə, Amerika dövlətinə, Türkiyə dövlətinə, İran və İraq dövlətlərinə qarşı vuruşaraq bir çox olmanın qəhrəmanlıqlarını göstəriblər.

Kürd xalqının ən böyük faciəsi onun beş yere parçalanmasıdır. Belə desək, Kürdüstan ərazisi beş dövlət tərəfindən işğal olunub. Və bu xalq beş işğalçı dövlətin ərazisində yaşayır. Bu işğalçı dövlətlər bu xalqı beş yüz ildən artıqdır ki, assimilyasiyaya, yoxetmə siyasəti aparsalarda, böyük kürd xalqı, öz zəngin mədəniyyəti sayəsində, cəsəti sayəsində sürgün olunduğu ərazilərdəki yerli sakinləri assimilyasiya ediblər, amma özləri assimilyasiya olmayıblar. Beş dövlət, Kürdüstanı və kürd xalqının milli torpaqlarını beş yere bölüb və adi əhali kimi onları idarə ediblər. Kürd xalqı həmişə bu cür ədalətsizliyə qarşı, azadlıq ideyası uğrunda mübarizə aparması Kürdüstan xalqının, kürd xalqının birləşməsi, bir vətət halında yaşaması, Kürdüstan dövlətinin yaranması, onun əsil aparıcı ideyalarındandır və buna da kürd xalqının çox böyük hüququ və səlahiyyəti var. Mübarizə aparmağa, vuruşmağa səlahiyyəti var, partiya şəklində də mübarizə etmə səlahiyyəti var.

Gərək kürd xalqı ne vaxtsa birləşsin, özünün hüququ dövlətini yaratsın. Mən inanıram qardeş qəhrəman kürd xalqı, öz azadlığını əldə edəcəkdir. Kürdüstanın yaranması, vahid Azərbaycanın

yaranmasına zəmin yaradacaqdır.

Azərbaycan xalqı iki yere parçalanıb, üç yere ayrılıb.

Amma Kürdüstan və kürd xalqı, beş yere parçalanıb, bir avropalı bunu heç cürə təsəvvür edə bilməz.

Bu dövlətlər də hərəsi bir inancdandır, biri xristian dövlətidir, biri sünnidir, biri şiedir, biri suriyandır. Axır ki, kürd xalqı çox böyük faciəli dövrlərini yaşayıb və bu gün də öz azadlıq mübarizəsini davam etdirir, silahlı yere qoymur. Kürd xalqı həmişə silahlı olub, mənim gözümün qabağında olan hadisədir, kürd qızının cəhizində silahın olmasının əyib tutublar.

Mən on bir il Kirmanşahda yaşamışam. Kürdlərin içində olmuşam, Kürd kəndlərinə gedib-gəlmişəm və onların adət-ənənələrini mən çox yaxşı bilirəm. Kürd qəhrəmanı üçün, kürd fədakarı üçün, kürd oğlu üçün silah övladdan daha şirindir. Bunları mən gözümle görmüşəm və yazdığım əsərlərdə onları müəyyən qədər şərh etmişəm, bədii obrazlarını yaratmışam. Məsələn: "İki güllə iki sevgi" romanımda bu cəhətləri, kürd xalqının gözəl xüsusiyyətlərini vermişəm. Sonra "İki müttəhim" povestində demək olar ki, ancaq kürd nümayəndələrindən, Kürdüstan əhalisinin heyatından yazmışam. Kürdün sevgisi necə olar, o sevgi necə mərd sevgidir. Və mən görməmişəm bir kürd qızı başqa bir millətə ərə getsin. Mən indiyə qədər kürd qızının başqa millətə ərə getməsinə görməmişəm. Belkə de olub, amma mən eşitməmişəm. Mən görməmişəm ki, çörəyin xatirə, kürd qızı fahişəxanalara düşsün. Örməmişəm, Avropada da görməmişəm. Bax bu cəhətləri, belkə bu cəhətləri yox, kürd xalqının alimləri, yazıçıları, şairləri, qələm sahibləri, ixtiraçıları, bunların hamısını nəzərə alanda, mən kürd xalqının özünün dövləti olmasını, özünün hakimiyyəti olmasını, özünün vahid torpağı olmasını bir xalq şairi kimi, bir yazıçı kimi, respublikada tanınmış bir ziyalı kimi arzu edirəm və səs verirəm. Haqq verirəm kürd xalqına ona görə ki, heqiqətən də böyük, zəngin, qüdrətli tarixə malik olan qəhrəmanlıqlarla dolu döyüşləri, yürüşləri, hücumları ilə zəngin olan bir xalqın haqqı var ki, sərbəst yaşasın, özünün hakimiyyəti, dövləti olsun, özünün torpaq vahidliyi olsun. Kürd xalqı ilə mən Kürdüstanda, Təbrizdə, Bakıda, Şirvanda və Təhranda da çox işləmişəm. Kürdlərlə işləmək mənim üçün şərəfli olub. O qədər onlar

mehribandırlar, o qədər mərdirlər ki, dərdlərini çalışdırlar ki, heç kimə deməsinlər.

Bir adama əl açmazdılar. Mən

Xalq şairi Söhrab Tahir

Tahir Süleyman

kürd yolçusu (dilançisi) görməmişəm. Kürdü həmişə mən başı uca görmüşəm. Biz sürgün olanda misal üçün deyirəm.

Şirvanşahdan bizi əvvəl Kəngavərə sürgün elədilər 1932-ci ildə, İranın bu başından o başına. Biz sürgün olduq. Astara şəhərindən Kəngavərə getdik. Orda iş olmadı. Atam və əmimgili, iki ağır ailəni bir yerdə sürgün etmişdilər.

Onda mənim altı yaşım var idi. Kəngavərdən gəldik Şirvanşaha. Eşitdik ki, Şirvanşahda neft şirkəti var. İngilis, İran Neft şirkətlərinə fəhle lazım idi. Atam, əmim bir də mən orada işləməyə getdik və işlə təmin olunduq. Mən on yaşında ikən atamla birlikdə işə başladım.

Amma biz yaşamağa ev tapa bilmirdik. Orada Məhəmməd adlı bir kürd var idi. O, çox ucaboylu idi. Onun iki arvadı var idi. Məhəmmədin birinci arvadı Mina xatun idi. Bir az yaşlı idi, ikinci arvadı çox cavan idi, adı Hacixanım idi. Mən deyərəm ki, həyatımda, belkə də dünyada Hacixanım kimi bir gözəl qadın görməmişəm.

Bu o qədər gözəl idi ki, adam ona baxanda xəcalət çəkirdi. Tər basırdı adamı. Kürd Məhəmməd iki arvadı bir evdə saxlayırdı.

Atam çox əsəbi idi. Mənim dayılarım hamısı İranda kommunist olub, əmim də onlar kimi. Amma atam bunlara qoşulmayıb. Yeni çox cavan olub. Sonra ümumiyyətlə bunların hərəkətləri onun xoşuna gəlməyib. Ona görə də onlara qoşulmadı.

Qubaxan iş başına gələndə İranda I padşah Pəhləvi bütün kommunistləri həbs etdi. O cümlədən mənim əmimi, atamı, dayılarımı da, İranın şimalından cənubuna sürgün elədilər.

Məhəmməd ikinci mərtəbəni bizə vermişdi, özü birinci mərtə-

bədə qalırdı. Əmimlə bizə iki otaqlı, böyük otaq vermişdi. İki ay bizdən kirayə almadı. Və dedi: işə düzələne qədər sizdən kirayə pulu almayacağam. Mən sizin vəziyyətinizi görərdim.

Atam işə düzələndən sonra kirayə haqqını verdi. Ondan sonra ele oldu ki, atam, əmim və Mə-

xanda guppultu ilə çıxır.

Deyirlər ki, o guppultu derində Fərhadın küllüğünün səsidir. Hələ də qoymur ki, daşlar suyun qarşısını alsın.

Kürd xalqı bu məsələni əfsanələşdirib, müəyyən qədər mifləşdirib, bu haqda mən bir poemada yazmışam "Sevgi əfsanəsi".

Deməli dörd məktəbli getmişdik Xızır deryaçasına çimməyə, orda gördük ki, gölün üstündə ot bitib, güllər açıb. Dedik burda çimmək günah olar, bu müqəddəs göldür. Xızır peyğəmbərin orda mağarası da var. Gəldik aşağı, göldən axan suda çimdik. Amma göldə çimmədik. Sonra gördük üşüyürük. Ətraf dağlar və meşələrlə əhatə olunmuşdu. Gəldik yol ağzına ki, avtobusa minək gedək Şirvanşaha.

Mən gördüm ki, asfaltın kənarında bir jandarm nəfəri və bir milli geyimdə olan kürd kişisi hansı ki, başında şəlmə belində qurşaq, alçaqdan söhbət edirdilər. O dövərdə şahla kürd xalqı arasında böyük müharibə gedirdi.

Kürd ona nəse deyir, başa salır, kürdün yanında 4-5 yaşlarında oğlan uşağı var idi. Bu hadisəni gözlerimlə görmüşəm.

Mən o hadisənin canlı şahidi kimi danışırım. Uşağı onun qucağına qoyub tufəngi dartıb onun çiyindən aldı, qundağından öpdü "Bello" tufəngi idi, biri var uzun "Bello" digəri gödək "Bello", bu uzun "Bello" idi.

- İngilislərin istehsalı idi? -

- Nəriman müəllim soruşdu:

- Xeyr, Almanların istehsalı idi.

Deməli, silahlı ondan aldı, qundağından öpüb, çiyinə saldı və üzünü dağlara tərəf tutub çıxıb getdi. Mən çox heyretləndim, uşağını öpmədi heç, öz balasını, dörd yaşındakı oğlunu tufəngə dəyişdi, oğlunu öpmədi, tufəngi öpüb dağlara şaha qarşı müharibəyə getdi. Kürdüstanın azadlıq müharibəsinə.

O dövərdə, yuxarıda dediyim kimi, şah qoşunları ilə kürd xalqı döyüşürdü.

Öz azadlığını əldə etmək üçün, kürd xalqı balasını, atasını, anasını qurban verər, tək o böyük eşqinə, azadlıq eşqinə çatsın, yalnız azad yaşasın. Bunları mən gözümle görmüşəm. Bu hadisələri unutmaq olmaz! Biz belə hadisələri, vətənə bağlılığı, vətən sevgisini övladlarımızı aşılmalıyıq ki, düşməne qalib gələk.

Mən öz romanımda da belə bir hadisəni təsvir etmişəm. Kürdlərin fədakarlığını, qəhrəmanlığını, müdrikliyini, İzo adında bir şəxsin simasında vermişəm, onun adı İzzət idi. Bunu o döyüşlərdə iştirak edən dayım mənə danışmışdı, 1942-ci ildə kürd xalqı ilə İran qoşunları Kürdüstan dağlarında vuruşurdular, möhkəm vuruş gedirdi. Dayım İran ordusunda zabıt olub, bu hadisələri o, mənə danışdı. Onun dediklərini mən romana salmışam.

həmməd birlikdə maşın aldılar, qaynaq maşını. İngilislər işləmə vaxtı çatmış maşınları Qara gölə atırdılar ki, əhali istifadə etməsin. Amma bu üçü birleşib Məhəmmədin pulu ilə şerikə qaynaq cihazını aldılar.

Mən oxuculara bildirirəm ki, Pəhləvi dövründə, yüz minlərlə Azəri ailələri ölümdən qaçıb, kürdlərə, Kürdüstanə pənəh aparıblar. O yüz minlərdən biri də bizim ailələrimiz olub.

Kürd xalqının qonaqpərvərliyi, mərdliyi, şirin dilliliyi, mehribançılığı bizi danxmağa qoymurdu. Biz on bir ilin necə keçdiyini heç hissi etmədik.

Sonralar biz Şirvanşahlarda da yaşayan zaman, kürd xalqından çox yaxşılıqlar gördük. Mən neçə ki, həyatda varam, o yaxşılıqları heç zaman unutmayacağam.

Əvvəldə də qeyd etdiyim kimi, yene də qeyd edirəm, dünyada beş qəhrəman, mübariz xalq varsa, onun biri kürd xalqıdır.

Hətta bir isbatəddici hadisəni də danışa bilərəm.

Biz dörd nəfər gənc idik, məktəbli uşaqlar, getmişdik Bisutun dağı ilə Paqulistan dağının yanında Xızır deryaçasına. Ona Xızır gölü də deyirlər, ora çimməyə getmişdik.

- Söhrab müəllim Bisutun dağı Kürdüstandadır? Deyə Nəriman Əyyub söhbətə müdaxilə etdi.

- Bəli Kürdüstanın Şirvanşahlar əyaletindədir.

- Nizami Gencevinin bəhs etdiyi Bisutun dağı?

- Bəli, Fərhadın qazdığı həmin dağdan, indi də oradan su çıxır.

Deyilənə görə, hələ də Fərhadın küllüğünün səsi, guppultusu ordan gəlir. Kürd xalqı belə əfsanələşdirib ki, o dağın altındakı o, mağaradan çıxan o su ki var, çı-

məkan böyük xəyanətdir

-Kürdlər dağlarda səngər tutublar. Aranda İran qoşunları ilə gecə-gündüz vuruşurlar. İzzət gəlib görür ki, o İran qoşunlarının cəbhəsinin içində bir ev var, bir dənə evdir, damında da bir dənə yorğan-döşək var. Fikirleşir bu yorğan-döşəyin içində gərəsən kim yadır? Xeyli fikirleşir, bir-iki-üç gün gəlir-gedir, görür ki, axşam saat on birdə yorğan-döşək açılır, səhər saat səkkizdə yorğan-döşək yığılır. Fikirleşir ki, yəqin qoşunun başçısı çıxıb orda yatır.

Cəbhədir də, İran cəbhəsi. Deyirlər ki, o zamankı dövrdə, orada generala sərəşkər deyirlər. General hər halda orda yatırsa, demək mən indidən, gündüz çağı, tufəngi ele ora tuşlayım. O, gecə gəlib yorğan-döşəyini açıb yatanda, gələrem tətiiyə çəkərem, gülləni qaranlıqda buraxaram, çıxıb gedərem. Gündüz tufəngi ele tuşlayır ki, yorğan-döşəyin düz ortasına. Tufəngin altına düş zad qoyur, düz tuşlayır ora, iki-üç dəfə yoxlayır, elini çaxmağa aparanda tufəng tər-pən-məsən deyər. Gecə saat on birdə izzət gəlir, elini qoyur tufəngin üstünə, tətiiyə çəkir (o kitabda adı İzo gedir), tufəngi götürüb, çıxıb gedir. Yoldaşları soruşurlar: İzo hardan gəlirsən?

Deyir: - Sərəşkər Əli bəyi öldürdüm, ordan gəlirəm.

Deyirlər ki, bu dəli olub yəqin, aşağıdakı düşmənlərin elindən generalı necə öldürə bilərsən?

Deyir: - Görərsiz də.

Bunu aparırlar kürdələrin başçısı Həmə Rəşidin yanına. Həmə Rəşid soruşur ki, sən deyirsən öldürüb-sən generalı?

- Bəli!
- Necə bilək ki, öldürmüşsən?
- Sağlıq olsa, sabah biləcəksiniz.

Həmə Rəşid İzonu ele salıb zarafat edir.

İzo tufəngini götürüb, çıxıb gedir evinə.

Gəlir evə yatır və səhər görür ki, qarını bərk döyürlər:

- İzo səni Həmə Rəşid çağırırlar! İzo deyir: - Nə xəbərdir?

Cavab verirlər. - Get, xəbəri özün biləcəksən.

İzo gəlir Həmə Rəşidin yanına, Həmə Rəşid deyir: İzo, sən o generalı harda vurdun?

- Kimi?
- Generalı öldürüblər!
- Dedim ki, mən öldürmüşəm!
- Bəs bizə niyə demirsən?
- Dedim, inanmadınız.

Bilirsiniz, mən tufəngi onun yorğan-döşəyine tuşlamışdım, dedim birdən ölməz, güllə başqa yerindən deyər. Mən sizin yanınızda xəcaletli olaram. Görünür ki, yaxşı tuşlamışam ki, ölüb.

Bu kürdlərin düzlüyü, qoçaqlığı iptidaidən olsa da, qəhrəmanlıq müdriyyətidir. Bir kəndli İzo, kürd İzo gör nə düşünüb. O, İran qoşununun generalını gör, necə sıradan çıxarıb, onların başçılarını öldürmüşdü. Çox hadisələr var ki, adam fəxrle danışa bilər.

Bir kürdün igidliyini mən özüm görmüşdüm. Ele o, İzonun özüdür. Bir Azərbaycanlı zabitin günahını gedib məhkəmədə boynuna almışdı və demişdi ki, bu hadisəni mən etmişəm, bu cinayəti mən törətmişəm, onda da sübut yox idi. Familiası Fələməzi idi o zabitin. Sübut yox idi, bunu ele məhkəmə ediblər ki, bəlkə bir sübut tapılar. Axırda İzo gedib girir məhkəmənin içinə və deyir ki, onu mən öldürmüşəm. Kim deyir onu Fələməzi öldürüb? Mən öldürmüşəm. Bundan sonra Fələməzini buraxırlar. Onun adı Azəri Fələməzi yox, Zabit Əli Təbrizli idi. İzo isə gecə türmədən qaçır. Yeni bunu

qını vuruşdurmaq mümkün deil!

Tarixi araşdırsanız, görəcəksiniz ki, İranda XX əsrin əvvəllərində, əsrin ortalarında, Cənubi Azərbaycanda Pişəvəri hərəkatı dövründə, sonra 1945-ci ildə, II Azər hadisəsindən sonra Nəvəqədi ilə Urmiya arasında, azərbaycanlılarla kürdlər arasında böyük ədavət yaratmaq istəyiblər. Amma Azərbaycan xalqı ilə kürd xalqı heç bir fitvaya getməyib, əksinə biri-birinə yardımçı, arxa olublar.

-Ele qəhrəman Kürdoğlu İsmayıl ağa Sımkonu götürək. Türkiyədən qovulmuş əlli min erməni, rus, assori ordusu, yüz əlli min silahsız adamı bir neçə gündə qətl etmişdir. Onların rəhbəri Şəmun, Tikran, Təbrizi almaq niyyətində

rəm. Əvvəla, bunun səbəbini onda görərem ki, prezident seçkiləri yaxınlaşanda ya ləzgi, ya kürd, ya da talış məsələsini qaldırmaqla istəyirlər ki, cəmiyyəti zəif salsınlar və əhalini qorxutsunlar.

Allaha şükür, Azərbaycan xalqı bu cür sınaqlardan çox çıxıb. Əgər azərbaycanlı mənəmsə, qardaş azərbaycanlı kürd xalqını sevir. Bu cəhətdən mən həm öz xalqıma, həm də kürd qardaşlarıma, eləcə Azərbaycanca yaşayan bütün etnik xalqlara belə müraciət edərem ki, düşmənin sözlərinə inanmasınlar. Tarixi köklərimizə bağlılıqlardan çıxış etsinlər. Kürd xalqının, Azərbaycan xalqının gözəl xüsusiyyətlərindən çıxış etsinlər. Bunlar hemişə öz dostluqlarını tarix

boyu saxlamış və saxlayacaqlar. Yoxsa mənim qəzəlim min dənə artıq satılsın deyər, mən getirim qəzətimdə hər cür səfeh söhbəti şişirdim və iki xalqın arasında soyuqluq yaradım. Əlbəttə ki, bu heç vaxt baş tutmayacaq.

Sizin qəzetinizin potensialı çox yaxşıdır. "Diplomat" qəzetini mən tez-tez vərəqləyirəm, "Diplomat" qəzeti çalışır ki, Azərbaycanda xalqlar dostluğunu, göz

bəbeyi kimi qorusun və biz də onun rektoruna mən şəxsən inanıram, bilərəm ki, bu cür naqərəsizliklərin, sünniliklərin qarşısını alan, ədavət salanın qabağını alan oğullar var. O qəzetdə işləyirlər və mən özüm də kömək edəcəm, çünki, mən kürd xalqını çox sevirəm. Onun ədəbiyyatını, mədəniyyətini, kişilik xüsusiyyətlərini, onun qeyrətli, namuslu, rəşadətli bir xalq olduğu üçün çox sevirəm. Kürd xalqını da müdafiəsini, Azərbaycan xalqını müdafiə elədiyim kimi hemişə onu müdafiə edəcəyəm. Xüsusilə "Diplomat" qəzetinin səhifələrində.

- Çox sağ olun, Söhrab müəllim, belə bir sual sizin söhbətinizdən irəliləyir. Bir az əvvəl özünüz də qeyd etdiniz ki, Azərbaycan xalqı ilə kürd xalqının taleyi demək olar ki, eynidir. Və Azərbaycanı götürəndə, əslən Qərbi Azərbaycan, Şimali Azərbaycan, Cənubi Azərbaycan hardasa dörd yerə parçalanıb. Bu gün mən Azərbaycan torpaqları üçün canımı verməyə hazırım, deməli Kürdüstan üçün də qanıma verməyə hazırım. Buna söhbət ola bilməz. Amma, bu iki xalqın yaraları eynidir. Kürdüstanda indi də inqilabi mübarizə davam edir. İstər İraqda olsun, İstər Türkiyədə olsun, İstər Suriyada olsun, İstər də İranda olsun, mərhələ-mərhələ tarixdə

olubdur və indi də davam edir, siz bunun şahidsiniz, amma nədənsə Kürdüstanın adı gələndə bizim bəzi "tarixçilərimiz" kimlərsə xidmət edən müxalif qüvvələrimiz bu məsələyə biganə, soyuq, yanaşırlar. Hətta ümum düşmənimiz olan erməniyə qarşı elə kin sürmürlər. Yeni Kürdüstan dövləti olub? Belə bir millət var? Çox zamanda özəl televiziya kanallarında diktörlərin birtərəfli mövqeyi, istər-istəməz, istər Azərbaycan xalqı arasında, istərsədə kürd xalqı arasında, ürək arğıdıcı mövzular, fikirlər şərh edilir. Belələrinə sizin münasibətiniz necədir?

- Mənim bunlar haqqında fikrim belədir, yenə də deyirəm kürdlər demə sənə qurban olum, kürd xalqı demən.

Ele burda, Azərbaycanda yaşayan kürdlərə də kürd xalqı demək lazımdır.

Mənə elə gəlir ki, son vaxtlar, Azərbaycanda böyük ictimai hadisələr qarşısında müxalifet hemişə müəyyən macərələr tapıb deyir. Son vaxtlarda hiss edərem ki, orda-burda danışirlar, yazırlar, deyirlər ki, bir çox kürd böyük vəzifələrdə işləyirlər.

Azərbaycana 60 min kürd gətiriblər. Onlar düzgün fikirleşsələr özlərini hörmətdən salırlar. Əlbəttə ki, hər kəsin ləyaqətinə görə, bacarığına görə, təkəkkürünə, siyasi səviyyəsinə, fədakarlığına görə bir də ki, Azərbaycan Respublikasına sədəqətinə, Azərbaycan xalqının varlığına sədəqətinə görə, kürd nümayəndəsi də dövlət aparatında işləməlidir. Müxalifet bunları görür onda onun vəziyyəti dəyişməyə başlayır.

Niyə bir kürd gəlib, filan vəzifəni tutub?

"Mən burda on bir ildir ki, elə təkçə qəzet çıxardıram, elə vəzifəyə çata bilmərəm". Bax mənə elə gəlir bir səbəb də budur. Ondən qorxmaq lazım deyil. Bizim dövlət aparatımızda azərbaycanlı da, tat da, kürd də, ləzgi də, talış da lazımı oğullar bacarığına görə, ləyaqətinə görə öz vəzifəsini tutublar, işləyirlər və hamısı da Azərbaycan xalqına, onun varlığına, dövlətçiliyinə sədəqətlə xidmət edirlər.

Bu müxalif qüvvələri çox yandırır. O cəhətdən narahat olmaq lazım deyil. Azərbaycanda yaşayan qardaş xalqların birliyini heç kim poza bilməz. Yuxarıda da qeyd etdiyim kimi, dostdan düşməni düzəltmək ən böyük xəyanətdir.

-Müsaibəyə və səmimiyyətə görə sizə təşəkkür edirik.

-Çox sağ olun.

-Sizdə sağ olun.

Müsaibəni apardı: "DİPLOMAT" qəzetinin baş redaktoru **Tahir Əliyev** və Azərbaycan şöbəsinin redaktoru, şair **Nəriman Əyyub**

Xalq şairi Söhrab Tahir

Nəriman Əyyub

deməklə, mən istəsəm kürd xalqının fədakarlığından, gözəl xoş xüsusiyyətlərindən, qəhrəmanlıqlarından danışsam, mənə bir ay vaxt azlıq edər.

- Söhrab müəllim, sizin bu xoş sözlərinizi eşitmək fərəhvericidir, amma Azərbaycan mətbuatında və bəzi tele-kanallarda nədənsə bəzi müxalif qüvvələr çalışırlar ki, kürd xalqı ilə Azərbaycan xalqı arasında sərnilik gətirsinlər. Və kürd xalqına qarşı bir ikrah hissi oyatsınlar.

Siz Azərbaycanın xalq şairisiniz, bir demokratik müfəkkir, azadlıq çarçısı, ziyalı, bir elm adamı kimi sizin bu məsələyə münasibətinizi bilmək istərdik?

- Azərbaycan xalqına bu gün düşməni qazanmaq, xəyanət deməkdir. Xüsusilə mən deyirdim ki, dostdan düşməni düzəltmək ən böyük xəyanətdir. Bu güllü, çiçəkli respublika dünyada bərabəri olmayan çox sayılı, çox dilli xalqları olan Azərbaycan Respublikasıdır. Azərbaycan xalqına, Azərbaycan dövlətçiliyinə qarşı naxələflər çox şey deyər bilər. Mənə elə gəlir ki, müxalif qüvvələr bir az da fəallaşır və bir az da daha çox macərəli söhbətlərə el atmış və atmaqdadır və bundan Azərbaycan xalqı qorxmamalıdır. Heç kəs narahat olmasın. Kürd xalqı ilə Azərbaycan xal-

qı idilər, əyər İsmayıl ağa Sımko olmasaydı. Urmiya tərəfində Qərbi Azərbaycanda da onlar yüz əlli min insanı yenə də qətl edəcəkdilər.

Amma İsmayıl ağa Sımko köməyə gəldi və onların əl-ayağını yığışdırdı. Onda İran və Türkiyə dövlətləri də orda bir erməni-assori dövlətinin yaranması tərəfdarı olduqları üçün, bu kütləvi qətlərə müdaxilə etmirdilər.

Amma İsmayıl ağa vaxtında gəldi, öz ordusu ilə onları darıma-dağın etdi və qovdu.

Kürdlər hər zaman azərbaycanlıların dar günündə onlara arxa, dost olub. Qarabağ hadisələrində istər qaçqın kürdlər, istərsə də yerli köçkün kürdlər, yüzlərlə qurbanlar verdi, qəhrəmanlıqlar göstərdi, evlərindən-əşiklərindən sadıq qaldılar. Kürd xalqının da ən ağır vaxtında azərilər onlara dəyər olub. İqtisadi cəhətdən yardım edəblər, dostluqlarını göstəriblər. Buna görə də nahaq yerə əlləşməsinlər, kürd xalqı qeyrətli xalqdır, o heç zaman Azərbaycan xalqı ilə düşməni ola bilməz. Tək-tük adamlar ola bilər. Onlar heç vaxt ele bir ədavət qızıqdıra bilməzlər. Çünki bu xalqlar tarix boyu imtahanlar verib, sınaqdan çıxıb, dostluğu qoruyub bu günümüze qədər gətirib çıxarıblar. Mən çox təəssüf edi-

"УБИЙСТВА ЧЕСТИ" В ИРАКСКОМ КУРДИСТАНЕ

За прошлый квартал 40 женщин в Иракском Курдистане пали жертвами "убийств чести" (т.е. самосуда родственников как "опозорившие честь семьи"). Об этом говорится в отчете ООН о положении женщин. В целом ситуация в Ираке охарактеризована в отчете крайне отрицательно. В отчете утверждается, что Региональное Правительство Курдистана не предпри-

нимает необходимых мер для предотвращения такого рода эксцессов.

Из акций такого рода наибольший резонанс в мире вызвало убийство 17-летней езидки Дуа за ее брак с арабом-мусульманином (в деревне Башика близ Мосула). Свой протест заявила известная курдско-шведская деятельница Амина Какабава. По ее словам, это вопрос будет поднят перед "Международной амнистией".

Протест заявила также Левая партия Швеции. Убийство Дуа, а также убийство 24 рабочих-езидов в Мосуле, было осуждено также на собрании высших духовных авторитетов езидов (в их числе были и представители езидов России); с особым заявлением осуждения выступил один из высших езидских руководителей Хасо Нармо. По его словам, это дело рук врагов, которые хотят таким образом посеять раскол между курдами. О своем осуждении убийства заявил также министр без портфеля Регионального правительства Курдистан Тахиль Саид. По его словам, убийство Дуа не имеет никакого отношения к религии; это было преступление, совершенное группой молодежи.

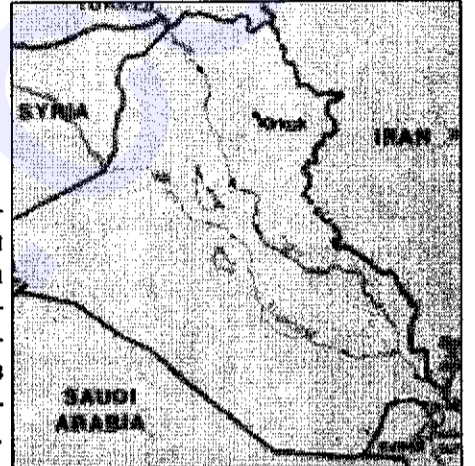

Посол США лично убедился в безопасности жителей Сулеймани

Посол США Риян Крокер (Ryan Crocker) прибыл на встречу с президентом Ирака Дж. Талабани. Встреча состоялась по инициативе президента Ирака. После продолжительных переговоров, посол США изъявил желание самолично убедиться в безопасности жителей этого курдского города, который полностью охраняется исключительно курдскими войсками и вышел с небольшим окружением сопровождающих пройти по городу пешком. Посмотреть фотографии.

КАСЕМ ДАУД: КУРДЫ ГОТОВЫ ОТДАТЬ НЕФТЬ В ОБМЕН НА КИРКУК

Курды готовы пойти на компромисс по вопросам нефти, но требуют, чтобы в обмен было гарантировано исполнение 140 пункта конституции и четко назначен срок референдума в спорных областях Курдистана, а также признания за ними права на выход из Ирака. Об этом заявил газете «Ассо» арабский депутат парламента Ирака Касем Дауд.

Поздравление с юбилеем

1 мая 2007 года исполняется 60 лет академику, председателю курдской ассоциации «Барбанг» в Казахстане господину Князю Ибрагимовичу Мирзоеву.

В этот знаменательный день администрация сайта поздравляет уважаемого Князя Ибрагимовича с юбилеем, и желает ему крепкого здоровья, счастья и долгих лет жизни!

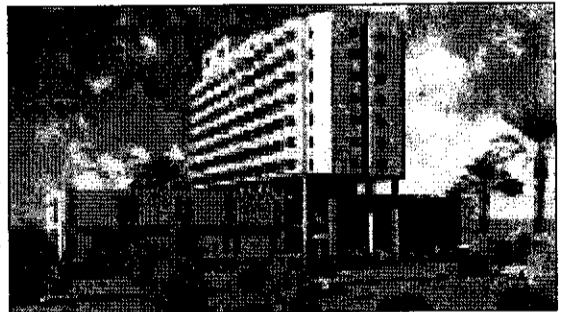

КУРДСКОЕ РУКОВОДСТВО ПРИВЕТСТВУЕТ СОЗДАНИЕ АМЕРИКАНСКОЙ БАЗЫ В КУРДИСТАН

В связи с последними планами вывода, газета «Ассо» взяла интервью пресс-секретаря Министерства по делам Пешмарга Джабар Явар заявил, что планы американских конгрессменов по выводу войск США из Ирака вызывают крайне негативную реакцию у руководства как в Багдаде, так и в Эрбиле. Политическое руководство Курдистана выступает за то, чтобы американские войска были перебазированы в Курдистан.

В ЭРБИЛЕ ОТКРЫЛСЯ ФЕСТИВАЛЬ

Вчера в Эрбиле открылся фестиваль Аль-Мада, с участием деятелей культуры из арабского Ирака и других арабских стран. На открытии фестиваля участвовали несколько иракских министров, члены Политбюро ДПК. Сегодняшний день был посвящен семинарам, демонстрации фильмов и книжной выставке.

В ЗАХО ПОСТРОЕНЫ ДВА МОСТА

В Захо открылись два новых моста через реку Хабур, связавшие 8 сел, расположенных по разным берегам реки. Они должны сыграть большую роль в развитии этого региона.

ЭР-РИЯД ФИНАНСИРУЕТ ТЕРРОРИСТОВ

Как сообщает газета «Асо» со ссылкой на источники в Эр-Рияде, правительство Саудовской Аравии спонсирует ваххабитских террористов в Ираке. Финансовая помощь им идет во-первых через Саудовские благотворительные организации, работающие в стране, а вторых из добровольно-принудительных пожертвований саудовских бизнесменов, во-вторых с по-

мощью 5% принудительных отчислений из зарплаты чиновников «на помощь иракскому народу». Сбор средств организуют имамы мечетей в святых городах ислама – Мекке и Медине.

Təbrük edirik!

“Diplomat” qəzetinin redaksiya heyəti, filologiya elmləri doktoru, professor, Qazaxstan Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, Qazaxstan yazıçılar və jurnalistlər birliyinin üzvü, Alma-Ata Dövlət Universitetinin prorektoru, “Bərbaq” Kürd Assosiasiyasının sədri, 100-dən artıq ədəbi və elmi əsərlərin müəllifi, 1947-ci il təvəllüdü Mirzoyev Knyaz İbrahim oğlunu 60 illik yubileyi münasibəti ilə təbrük edir, ona uzun ömür, can sağlığı, ailə səadəti və yaradıcılıq uğurları arzulayır.

“Diplomat” qəzetinin redaksiya heyəti, qardaşımız Sakit Adıgözəli 30 illik yubileyi münasibəti ilə təbrük edir, ona uzun ömür, cansağlığı, ailə səadəti və işlərində uğurlar arzulayır.

ДИПЛОМАТ

№ 17 (57) 01-07 Май ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ЕЖЕНЕДЕЛЬНАЯ ГАЗЕТА

ПОСЛЕДНЯЯ
страница

США не уверены в будущей целостности Ирака

Президент США Джордж Буш не будет подписывать актов, в которых выражается недовольство Вашингтона относительно деятельности иракских лидеров. Такое заявление сделала американский госсекретарь Кондолиза Райс. "Мы не можем связать свои руки и сказать, что урегулируем ситуацию в Ираке, потому что его лидеры не могут: это лишит нас гибкости и креативности, необходимых для движения вперед", - добавила К.Райс.

"Мы сообщили правительству Ирака, и, думаю, оно уяснило - то, каким будет Ирак в будущем, зависит от деятельности его лидеров сегодня", - уверена госсекретарь. При этом К.Райс добавила, что США не могут обеспечить иракцам единый Ирак, передает Associated Press.

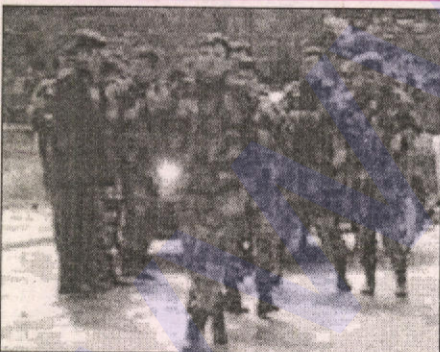
Американский конгресс рассматривает возможность составления официального заяв-

ления, в котором будет содержаться призыв к правительству ускорить процесс урегулирования ситуации в этой стране. Демократическая партия США также надеется, что одобренный обеими палатами конгресса законопроект о выводе войск из Ирака к апрелю 2008г. заставит иракское правительство действовать активнее.

Подчеркнем, что принятие сенатом и палатой представителей конгресса США решения о выводе американских войск из Ирака к 31 марта 2008г., вызвало недовольство властей страны. "Мы видим несколько негативных сторон в этом законе. Это может отрицательно сказаться на политической жизни нашей страны", - сказал представитель иракского правительства Али ад-Даббаг. По его мнению, такое решение США может привести к активизации вооруженных экстремистов.

Ранее и премьер-министр Ирака Нури аль-Малики заявлял, что не видит необходимости в установлении точного срока вывода американского контингента из его страны. "Мы не видим пока необходимости в определении точной даты вывода. Он может состояться только после того, как правительство окажется в состоянии взять под контроль ситуацию в стране, и мы делаем все, что в наших силах, настолько быстро, насколько возможно".

АМЕРИКАНЦЫ ПОКА ЧТО НЕ СОГЛАСИЛИСЬ НА ВВОД ПЕШМАРГА В ХАНЕКИН

Американское командование пока что не поддержало расширения присутствия пешмарга в районе Ханекина. Об этом заявил пресс-секретарь Министерства по делам пешмарга Джабар Явар. По его словам, силы Пешмарга предложили послать в Ханекин 5.000 человек, чтобы преградить путь террористам

со стороны Ирана; однако командование коалиционных сил заявило, что не могут дать ответа без согласования с высшими инстанциями.

Многоэтничный и богатый нефтью город Киркук по мере приближения референдума переживает тревожный рост. Ранее бывший стабильным городом, Киркук находится теперь на краю зловещей гражданской войны. Количество жертв среди гражданского населения и беженцев стремительно растет.

Также растет количество атак боевиков и террористов, и иракское правительство не в состоянии остановить быстрое ухудшение ситуации с безопасностью. Американские силы, пытающиеся давить мятеж вокруг

Багдада, не могут увидеть опасность, вырисовывающуюся в Киркуке. Существующее положение тревожно, и если немедленно не будет найдено средство,

Курды против закона о нефти

Сегодня Министр Природных ресурсов Регионального правительства Курдистана издал заявление с резкой критикой позиции федеральных властей по вопросу проекта Закона о Нефти и Газе.

Приложения к законопроекту, изданные федеральными чиновниками, предполагают создание государственной нефтегазовой компании-монополиста - Иракской национальной нефтяной компании (IONC), которой отходит 93% всех разведанных нефтяных месторождений в Ираке и которая будет закрыта для иностранных инвестиций.

Министерство природных ресурсов Курдистана объявило

Курдские силы могут защитить Киркук

это может полностью подорвать американские планы безопасности. Для США наступило время передать Киркук курдс-

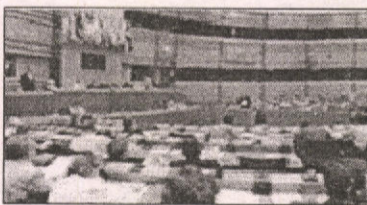
ким силам. Курды хорошо обучены и имеют все необходимое, чтобы поддерживать безопасность в Киркуке. Они сделали существенные успехи в организации собственных сил безопасности, способных самостоятельно бороться с повстанцами и террористами. Если Киркук будет включен в курдский автономный регион, курды смогут увеличить безопасность и превратить его в пример для подражания остальному Ираку. Это и есть конечная цель американской администрации: стабилизировать Ирак и передать обязанности по поддержанию законности его собственному народу.

тогда как месторождения, разрабатывавшиеся до сих пор, должны быть в совместном ведении федеральной власти и регионов. Федеральная власть пытается сохранить контроль над нефтью, пользуясь при этом поддержкой со стороны иностранных государств.

MC.KURDISTAN.RU

ЕВРОПАРЛАМЕНТ ОСУДИЛ НАРУШЕНИЯ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В ТУРЦИИ

Как сообщает газета "Хабат", Европарламент осудил нарушение прав человека в Турции и отметил крайне неудовлетворительную ситуацию с этим в Китае. Как говорится в резолюции, для того, чтобы быть принятой в Евросоюз, Турция должна соблюдать свободу мысли и права курдского меньшинства в Юго-Восточной Турции.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti və Tahir Süleyman, Qəzənfər Paşayev, Nəriman Əyyub, ADPU-nun dosenti Nuruzadə Şubaya anası

Münəvvər xanımın

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti və Tahir Süleyman, Nəriman Əyyub, Əgiz Çarkəz, Ramiz Musa Bari Sultana, Əlixan Qadire, Xalid Bariyə, İsmayıl Bariyə əzizləri

Qasım Sultanın

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti İsmayıl, Mikayıl, Məmməd, Siyabənd qardaşlarına bacıları

Bəsti xanımın

vaxtsız vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti və Hamlet Sərdar, Ramiz Musa

Razil Cəlil oğlu Cəfərovun

vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və yaxınlarına dərin hüznə başsağlığı verir.

"Diplomat" qəzetinin redaksiya heyəti və Rövşən Atakişioğlu Cəfərov Bayrama

oğlu Yusifin

vaxtsız vəfatından kədərli vəziyyətini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:
TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

Azərbaycan şöbəsinin redaktoru:
NƏRİMAN ƏYYUB

Tel: 050 379-92-93

Xüsusi müxbir:

RAMİZ CƏBRAYİLOV

Kompüter tərtibatçısı:
Niyazi MEYDANOĞLU

Müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri, 40
Küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil-17

Адрес: Баку 40, Улица.
С.Мехмандаров
Улица С. Мехмандаров дом 25 кв-17
Навнисан: Баку 40 соғақ
S.Mehmandarov xani 25 mal-17

e-mail: diplomat_gazeti@box.az
Şəhadətnamə: N FŞ 005004966

BUSB-un 2 saylı
Sabunçu rayon filialı
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 4400
Tiraj: 3000